

*Spośród 772 obiektów
architekci wybrali Najlepsze Budynki,
a mieszkańcy – Ulubieńców Miast*

Trzecia edycja konkursu ŻYCIE W ARCHITEKTURZE została (po raz pierwszy) przeprowadzona w formule ogólnopolskiej. O tytuły najlepszych budynków ubiegały się obiekty wzniesione w Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Lublinie, Szczecinie, Wrocławiu i Warszawie. W każdym z miast konkurs odbywał się pod patronatem prezydenta miasta, a współorganizowały go, poza SARP-em, lokalne władze. Konkurs był więc wynikiem współdziałania wielu ludzi i instytucji, a przystąpiły do niego tylko te miasta, których władze były promocją architektury ostatniej dekady zainteresowane.

Na przełomie listopada i grudnia 1999 roku rozstrzygnięto pierwszą część przedsięwzięcia – etap lokalny. Wybierano w nim najlepsze budynki, znajdujące się w granicach wymienionych miast i ukończone w latach 1989-1999. Ze względu na dwie poprzednie edycje konkursu w Warszawie etap lokalny obejmował tylko lata 1998-1999 (z wyjątkiem plebiscytu mieszkańców, również dotyczącego lat 1989-1999).

Architekci, wraz z inwestorami, zgłaszali obiekty w trzech kategoriach: **budynków użyteczności publicznej, domów wielorodzinnych i domów jednorodzinnych**. Wyboru najlepszych dokonywały następnie profesjonalne komisje. W ich skład wchodził członek kolegium sędziów SARP oraz przedstawiciele władz miasta. Mieszkańcy – a więc prawdziwi użytkownicy architektury – głosowali zaś w towarzyszącym konkursowi plebiscycie na Ulubieńców Miast. Kandydatów do tej ostatniej nagrody prezentowano na łamach dodatków lokalnych „Gazety Wyborczej” lub w jej dodatku „Dom”. Czytelników zachęcano do wypełniania zamieszczanych w „Gazecie” kuponów oraz do przysyłania uzasadnień, z których najlepsze nagradzano, zaś ich fragmenty można było przeczytać na łamach prasy. Informacji o konkursie dostarczały dzienniki – zwłaszcza „Gazeta Wyborcza” i jej wydania lokalne (w sumie w „Gazecie” ukazało się niemal trzysta artykułów);

a także ogólnopolskie oraz lokalne stacje radiowe i telewizyjne. Wsparcie mediów zaowocowało sporym zainteresowaniem plebiscytem mieszkańców. Największą liczbę głosów oddano w Gdańsku (1803), najmniej zainteresowani okazali się zaś katowiczanie (71 głosów). Z kolei najwięcej obiektów-kandydatów na Ulubieńca było w Bydgoszczy – około 50. Kolejne miejsca zajęły pod tym względem: Lublin (30), Warszawa (20), Gdańsk i Wrocław (po 17), Katowice (15), Szczecin (13) i Kraków (12).

W trzech kategoriach do konkursu zgłoszono ogółem 356 obiektów użyteczności publicznej, 295 budynki wielorodzinne i 109 domów jednorodzinnych. Daje to w sumie (razem z obiektami biorącymi udział w plebiscycie czytelników) liczbę 772 budynków.

W części profesjonalnej, czyli w tej, w której mogli brać udział architekci i inwestorzy, **najwięcej zgłoszeń zanotowano w kategorii budynków użyteczności publicznej**. Najmniej – domów jednorodzinnych. Znalazło to odbicie w liczbie nagród i nominacji. Najwięcej przyznano ich więc za obiekty użyteczności publicznej (33), najmniej – domy jednorodzinne (16). Ciekawe, że o ile pod względem zgłoszonych obiektów w plebiscycie mieszkańców Kraków zajął miejsce ostatnie, o tyle w części profesjonalnej był pierwszy – kandydatów było tam aż 170. W Krakowie również, uzasadniając to wyjątkową jakością architektury, jury przyznało aż pięć nagród – trzy dla budynków użyteczności publicznej i po jednej w kategorii budynków wielorodzinnych oraz domów jednorodzinnych. Najmniej nagród było w Lublinie i Katowicach, gdzie profesjonalni nie nagrodzili ani jednej realizacji jednorodzinnej.

Zgodnie z tradycją konkursu wybory profesjonalnych komisji sędziowskich i czytelników nie pokrywały się. Trafiły się jednak dwa wyjątki. Centrum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha zostało Ulubieńcem Krakowa, nagrodzonym

jednocześnie w kategorii budynków użyteczności publicznej. Z kolei budynek biurowy przy ulicy Nowogrodzkiej 9, czyli Ulubieniec Warszawy, jury nominoowało do nagrody w kategorii budynków użyteczności publicznej.

Choć ogólnopolska edycja jeszcze się nie skończyła, można dokonać już krótkiego podsumowania wszystkich trzech przeprowadzonych do tej pory konkursów i sporządzić miniranking architektów ostatniej dekady. Pod względem liczby nagród prowadzą Stefan Kuryłowicz (dwie nagrody – za obiekt użyteczności publicznej i dom jednorodzinny; oraz tytuł Ulubieńca Warszawy dla obiektu użyteczności publicznej) i Andrzej Myga (dwie nagrody – za budynek wielorodzinny i dom jednorodzinny; oraz tytuł Ulubieńca Bydgoszczy dla obiektu użyteczności publicznej). Tuż za nimi uplasowali się Marek Dunikowski (dwie nagrody – za obiekt użyteczności publicznej i dom jednorodzinny) oraz Piotr Szaroszyk (dwie nagrody – za obiekt użyteczności publicznej i budynek wielorodzinny). Najwięcej nominacji (po cztery) mają na koncie: pracownia JEMS Architekci (dwie za budynki wielorodzinne i po jednej za obiekt użyteczności publicznej i dom jednorodzinny); pracownia APA Kuryłowicz (trzy za budynki użyteczności publicznej, jedna za dom jednorodzinny) oraz Romuald Loegler (dwie za obiekty użyteczności publicznej, po jednej za budynek wielorodzinny i dom jednorodzinny).

W marcu tego roku czeka nas rozstrzygnięcie etapu ogólnopolskiego. Spośród obiektów nagrodzonych w edycjach lokalnych profesjonalne jury wybierze **najlepszych z najlepszych – z zachowaniem podziału na trzy kategorie**. Do konkursowej puli wejdą także laureaci poprzednich stołecznych edycji: Centrum Komputerowe – siedziba firmy Hector (Najlepszy Budynek Warszawy 1989-1995 w kategorii budynków użyteczności publicznej); dom jednorodzinny na Żoliborzu (Najlepszy

Dom Jednorodzinny Warszawy 1989-1995 w kategorii domów jednorodzinnych i rezydencji); **ratusz Gminy Warszawa-Białoleka** (Najlepszy Budynek Warszawy 1996-1997 w kategorii budynków użyteczności publicznej); **zespół mieszkaniowy wielorodzinny przy ulicy Hozjusza** (Najlepszy Budynek Warszawy 1996-1997 w kategorii budynków mieszkalnych wielorodzinnych).

Swoje nagrody (dyplomy) przyznają także: Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji – za najlepszy obiekt użyteczności publicznej finansowany ze środków publicznych, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego – za najlepszą modernizację zabytkowego obiektu, Prezes Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast – za rozwiązania architektoniczne budynków mieszkalnych o umiarkowanej wysokości czynszu, oraz Krajowy Duszpasterz Środowisk Twórczych – za obiekt o charakterze sakralnym.

Wyniki etapu ogólnopolskiego poznamy pod koniec marca 2000 roku, w czasie ceremonii wręczenia nagród, która odbędzie się w – po raz pierwszy z tej okazji udostępnionym publicznie – gmachu nowo realizowanego Centrum Giełdowego w Warszawie. W ciągu trzech dni zwiedzający będą mogli zapoznać się tu ze wszystkimi 772 obiektami zgłoszonymi do rywalizacji. Następnie część wystawy, prezentująca obiekty nominowane i nagrodzone, trafi do pawilonu SARP.

Opracował **Wojciech Stasiak**

The third edition of the LIFE IN ARCHITECTURE competition had, for the first time, a national character. Buildings in eight cities competed for the Best Building title: in Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Cracow, Lublin, Szczecin, Wrocław and Warsaw. In all the cities, the competition was organized by the Association of Polish Architects and local authorities under the patronage of the city mayor. And thus the competition is an effect of collaboration of many individuals and institutions, and only these cities took part in it, where the

authorities were interested in promoting architecture of the past decade. At the turn of November and December, the first local stage of the competition was resolved. The competing buildings had to be located within city limits and completed in 1989-1999. Since Warsaw had already had two previous editions, the local stage here concerned only buildings erected in 1998-1999 (except the Favorite Building category, which also embraced the years 1989-1999).

Architects and owners of buildings could apply in one of three categories: public utility buildings, multi-family dwellings and one-family buildings. The best structures were selected by professional commissions, composed of professional jury members and representatives of city authorities. The general public, i.e. real users of architecture, could vote in a Favorite Building plebiscite organized jointly with the professional competition. The daily press, and especially "Gazeta Wyborcza" and its local editions informed widely about the competition; it was also promoted by local radio and TV stations. All the entries included 357 public utility buildings, 294 multi-family dwellings and 111 one-family houses. In all three categories, plus the Favorite Building category, 772 buildings were entered.

In the professional competition, i.e. the one in which architects and investors participated, most buildings entered were of the public utility type, least – of one-family houses. The greatest number of competition entries was noted in Cracow (170). Also in Cracow, as many as five prizes were awarded to because of a very high standard of architecture: three for public utility buildings, one for multi-family dwellings, and one for one-family houses. The smallest number of awards was conferred in Lublin and Katowice, where not even one single-family house was mentioned. The greatest number of votes for the Favorite Building was cast in Gdańsk (1803). The greatest number of candidates (50) to this title was in Bydgoszcz. Preferences of the

professional juries and the general public were widely divergent, with the exception of the Manggha Japanese Art and Technology Center in Cracow, which won both the Favorite Building title and was awarded in the public utility buildings category; and an office building in Nowogrodzka St. 9 in Warsaw, the Favorite Building nominated also in the public utility buildings category.

If we sum up all the three editions and make a ranking list of architects who won awards, it would be headed jointly by Stefan Kuryłowicz (two awards and the Favorite Building title) and Andrzej Myga (two awards and the Bydgoszcz Favorite title). They would be closely followed by winners of two awards each: Marek Dunikowski and Piotr Szaroszyk. The greatest number of nominations (four each) was conferred to: JEMS Architekci office, APA Kuryłowicz office and Romuald Loegler.

The all-national stage of the competition will be resolved in March 2000. The participants in this stage will include all the buildings awarded in local editions, plus winners of the two previous competition editions which were limited to Warsaw only. Separate diplomas are awarded by: the Minister of Home Affairs and Administration, for the best public utility structure financed by the budget; the Minister of Culture and National Heritage, for the best modernization of a historic building; the President of the Housing and City Development Bureau, for architectural project of dwellings with moderate rent; and the National Chaplain of Creative Circles, for an ecclesiastical building. The closing ceremony, during which the national winners will be announced, will be held in the new Stock Exchange Building, opened to the public for the first time expressly for this event. During three days, the visitors will be able to acquaint themselves with all 772 structures which were entered for the competition. Next, a fragment of the exhibition presenting nominated and awarded works will be moved to the exhibition wing of the Association of Polish Architects headquarters.

1. Na schodach: architekci Witold Zieliński i Wojciech Kozioł (poniżej po lewej), autorzy budynku mieszkalnego wielorodzinnego, któremu przyznano wyróżnienie honorowe, odbierają dyplom z rąk przewodniczącego jury edycji krakowskiej konkursu architekta Jacka Lenarta
2. Na pierwszym planie: architekci Jacek Ewý (po prawej), Krzysztof Ingarden oraz inwestor Krystyna Zachwatowicz, nagrodzeni za najlepszy budynek użyteczności publicznej; w głębi – Wiceprezydent Miasta Ewa Kulakowska-Bojęś
3. Fragment ekspozycji

Organizator: „ARCHITEKTURA-murator”
 Współorganizatorzy: SARP, Oddział w Krakowie; Urząd Miasta Krakowa; „Gazeta Wyborcza”
 Patronat: Andrzej Gołaś, Prezydent Miasta
 Jury: architekci: Jacek Lenart, Piotr Szaroszyk, Elżbieta Szczepińska
 Komisarz: architekt Lucyna Kępa
 Liczba zgłoszonych obiektów: 170, w tym – 70 obiektów użyteczności publicznej, 74 budynki mieszkalne wielorodzinne, 26 domów jednorodzinnych
 Liczba obiektów zakwalifikowanych do ostatniej (objazdowej) tury: 55

Jury utworzyło trzy podkategorie budynku użyteczności publicznej – budynki monumentalne i publiczne, budynki sakralne, budynki komercyjne i przemysłowe.

Jury przyznało też pięć nagród poza-regulaminowych. Otrzymały je: budynek mieszkalny wielorodzinny przy ulicy Przegon/Królowej Jadwigi (autorzy: architekci Witold Zieliński, Wojciech Kozioł); zespół mieszkalny Brama Bronowicka przy ulicy Zapolskiej (autorzy: architekci Zofia Nowakowska, Wiesław Nowakowski); zespół mieszkaniowy przy ulicy Grota Roweckiego (autorzy: architekci Jacek Czech, Robert Kuzianik, A.P. Architektura sp. z o.o.); Dom Córki przy ulicy Panieńskich Skół (autor: architekt Romuald Loegler); dom jednorodzinny przy ulicy ks. Machaya 32 (autorzy: architekci Marta Bruzda, Jacek Bruzda).

Wystawa: Hall Prezydencki Urzędu Miasta, pl. Wszystkich Świętych 3/4, 8.12.1999 r. – 19.12.1999 r.

Ulubieniec Krakowa 1989-1999:

I miejsce: Centrum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha

II miejsce: Wyższe Seminarium Duchowne Zgromadzenia Księżów Zmartwychwstańców

III miejsce: siedziba Radia Kraków
 Nadesłano ponad 500 głosów.

Centrum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha

– Najlepszy Budynek Krakowa 1989-1999 (użyteczność publiczna) oraz Ulubieniec Krakowa 1989-1999

33

Z opinii jury:

Nagrodę przyznano za: doskonale wkomponowanie mocnej, nowoczesnej i ekspresyjnej formy w krakowski krajobraz zakola Wisły z szacunkiem dla historycznego otoczenia; połączenie i zintegrowanie dwóch kultur w jedną przenikającą się całość; rzeźbiarskie potraktowanie bryły budynku ze szczególnym uwzględnieniem „piątej elewacji”; falujące formy symbolicznie jednoczące się z przepływającą rzeką; (...).

List Andrzeja Wajdy i Krystyny Zachwatowicz

Centrum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha w Krakowie powstało z inicjatywy założonej przez nas Fundacji Kyoto-Kraków, według projektu japońskiego architekta Arata Isozaki w najbardziej prestiżowym z możliwych miejsc w tym mieście – nad Wisłą, naprzeciw Wawelu.

Wszystkie te fakty mogły jako nowość budzić zastrzeżenia w środowisku architektów jak i wśród mieszkańców Krakowa.

Tymczasem pięcioletnia obecność Centrum Manggha została nie tylko dostrzeżona ale i zaakceptowana w Krakowie, o czym świadczy frekwencja na licznych wystawach, koncertach i pokazach.

Centrum Manggha, wzniesione specjalnie dla eksponowania kolekcji sztuki japońskiej Muzeum Narodowego w Krakowie, wiele zawdzięcza jego dyrektorowi Tadeuszowi Chruścińskiemu – najpierw na etapie organizowania i przygotowań, kiedy to jako Przewodniczący Rady Fundacji Kyoto-Kraków kierował szczęśliwie jej pracami do otwarcia Centrum, jak również dzisiaj, kiedy współpraca pomiędzy Fundacją i Muzeum układa się tak harmonijnie. Kraków pełen jest wspaniałych dzieł architektury powstałych w różnych okresach historycznych – nie jest tajemnicą, że większość z nich stworzyli architekci włoscy, niemieccy i francuscy. Pozwala to spojrzeć mieszkańcom Krakowa na ich architekturę w sposób szerszy jako na zjawisko europejskie a nawet światowe.

Z wielką radością przyjęliśmy to, że nagroda za Najlepszy Budynek 1989-1999, przyznana przez jury złożone z architektów, zgadza się z odczuciem mieszkańców tego niezwykłego miasta, jakim jest Królewski Kraków. Fakt, że mieszkańcy Krakowa wybrali właśnie dzieło Arata Isozaki jako Ulubieniec Krakowa cieszy nas, fundatorów Centrum szczególnie.

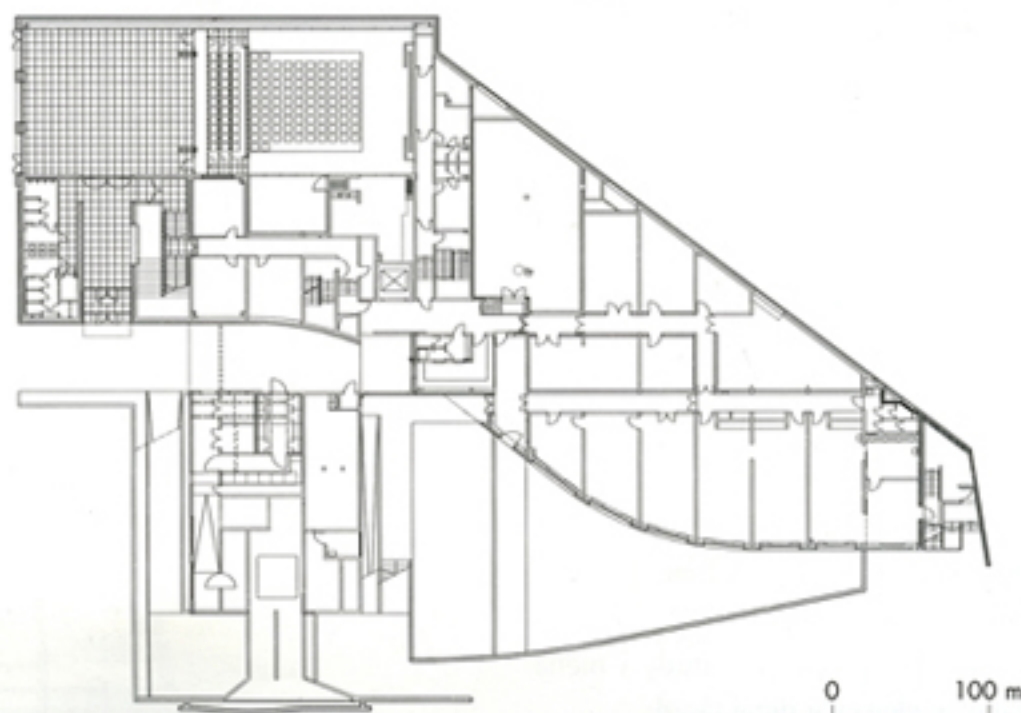
Świadczy to o wielkim sercu, braku uprzedzeń i poczuciu tego, co w architekturze nadchodzi. Jesteśmy pewni, że Arata Isozaki – jeden z największych architektów świata, przyjmie z prawdziwą radością i wdzięcznością to wyróżnienie środowiska polskich architektów i mieszkańców Krakowa.

Fot. Wojciech Kryński

Fot. Maciej Motak

0 100 m

Rzut parteru
Ground floor plan

Centrum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha

ul. Konopnickiej 26

Autor: architekt

Arata Isozaki (Arata Isozaki & Assoc., Tokio)

Współpraca autorska:

architekci Krzysztof Ingarden, Jacek Ewý (JET Atelier, Kraków)

Zespół JET Atelier:

architekci Krystyna Mróz,

Paweł Koperski, Łukasz

Kępski, Bogdan Błdy,

Jarosław Kulirski

Zespół Arata Isozaki & Assoc.:

G. Mizuno, Y. Imamura,

S. Hirobayashi

Konstrukcja:

Jan Grabacki (EXIT, Kraków)

Inwestor: Fundacja Kyoto-

Kraków Andrzeja Wajdy

i Krystyny Zachwatowicz; Mu-

zeum Narodowe w Krakowie

Pow. działki: 4900 m²

Pow. całkowita: 3180 m²

Kubatura: 16 696 m³

Projekt: 1989-1993

Realizacja: 1993-1994

Koszt inwestycji: ok.

5 000 000 USD

Prezentacja „A-m” 2’95

Dalsze informacje w dziale

Praktyczne adresy (str. 100)

“Manggha” – the Center of Japanese Art and Technology

ul. Konopnickiej 26

Architect: Arata Isozaki,

(Arata Isozaki & Assoc., Tokio)

Associate architects:

Krzysztof Ingarden, Jacek Ewý,

architects JET Atelier, Kraków

JET Atelier team:

Krystyna Mróz,

Paweł Koperski,

Łukasz Kępski, Bogdan Błdy,

Jarosław Kulirski, architects

Arata Isozaki & Assoc. team:

G. Mizuno, Y. Imamura,

S. Hirobayashi

The Best Building in

Cracow in 1989-1999

(public utility),

and The Cracow

Favorite in 1989-1999

Presented in “A-m” 2’95

Further information

in **Praktyczne adresy**

(page 100)